

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 179. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 4-го серпня 1938. No. 179. Jersey City, N. J., Thursday, August 4, 1938. VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ НА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Укр. „Свобода“ в Нерген 4-0237. — Укр. У. М. Союз в Нерген 4-1010. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НА ПІВДНІ ВИБИРАЮТЬ ВОРОГІВ РУЗВЕЛТА

РИЧМОНД (Вірджинія). — У правиборах до конгресу, що відбулися тут у вівторок, програли Вільям Дод та конгресмен Норман Р. Гамилтон, котрі заявляли публично за реформи президента Рузвелта. Програ прихильників президента замітна передовсім з огляду на недавні відвідини південних стейтів президентом Рузвелтом.

Менше замітні були вибори номінацій у стейті Канзас, де на номінацію з Республіканської Партії кандидували священник Джералд Б. Винрод, котрого противники обвинувачували за нацистичні тенденції. Винрод переправ.

У Мізурі номінаційні вибори зазначилися програю сильною політичною машиною Прендлергеста в Канзас Сіті.

СУДДЯМ ЗАКИДУЮТЬ ЗВ'ЯЗКИ З РЕКЕТІРАМИ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Томас Е. Дюї виступив з публичним закидом, що три місцеві судді, а саме: Вільям Копленд Додж, Гюлоу Кепшо і Френсіс Ервін були зв'язані з лютетерійним рекетом, званням полісовим, через Джеймса Гайнса, провідника відомої організації Демократичної Партії в Нью Йорку, Тамані Гол. На чолі рекету стояв колісний зв'язний бандит Артур Флегенгеймер, званий Доч Шулі.

Суддя Ервін помер у 1935 році, а суддя Копшо ще далі засідає на судейській кріслі. Він покинув був стейтнову військову академію в Чарлстоні, Савт Каролайна, і був іменованим суддею посадником Джімі Вокером.

Суддя Кепшо був зв'язаний тісно з лідером Демократичної Партії Кітінгом і за заслуги для партії був номінований суддею посадником Вокером, а потім О'Брайеном.

БОРОТББА В АЙОВІ ЗА ВЛАДУ ВЕДЕТЬСЯ ДАЛІ.

ДЕ МОРИН (Айова). — Губернатор Крешел, що заборонив екзаменаторів Краєвої Ради Робітничих Відносин відбудувати переслухання в справі страйку в фабриці Мейтгер Ко. в Нютоні, пробував довести до якогось компромісу з федеральним урядом у цій справі, але його заходи не вдалися. Він хоче відкрити брами фабрики, не зважаючи на страйк робітників, та дати охорону фабрикантам, але це йому важко зробити через переслухання Ради. Покищо не відомо, чи він ризикує на насильне відкриття фабрики, чи на заборону переслухання. Рада Робітничих Відносин заявила проти переривання переслухання.

РУЗВЕЛТ ОБМЕЖИВ СВОЇ ПОДОРОЖІ З ПРОМОВАМИ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвелт відкинув думку деяких своїх дорадників вибратися в ще одну „неполітичну туру“ по західних і південних стейтах з промовами. Він візьме участь у відкритті Інтернаціонального Мосту в Порт-Гурон, а потім вернеться до свого приватного маєтку в Гайд Парку, Нью Йорк.

ТОВАРИСТВО ПОЗИВАЄ В СУД СОЮЗ ЮНІЙ.

ВАШІНГТОН. — „Краєвий Союз Агентів Промислового Забезпечення“ вніс до федерального суду позов проти Комітету Промислових Відносин, котрим домагається відшкодування в сумі 1 мільона доларів за образу честі й шкоди, нанесеної комітетом організацій.

Союз асеккураційних агентів каже, що Комітет Промислових Відносин представляв цей Союз за компанійну юнію і цим наніс організації багацько нечесті й клопоту.

СМЕРТЬ ВЕЛИКАНА.

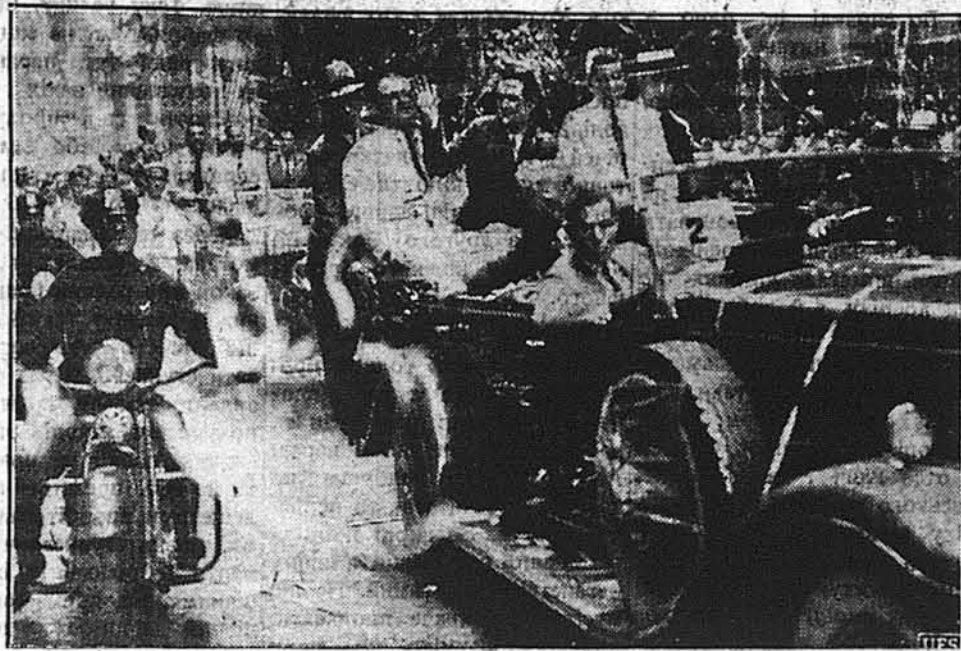
ЮКІЯ (Каліфорнія). — Тут помер широко відомий в Америці великан Джан Асен. Він був високий 8 стіп 9 цалів і подорожував з цирком 25 літ. Важив тоді 503 фунти. Кілька літ тому покинув цирк і став грати в філмах, але захорів на боляк на мозку, вихуд до 246 фунтів і покинув грати. Тепер він помер у домі божевільних.

БАГАТО ВИПАДКІВ ЧЕРЕЗ СПЕКУ.

ВАШІНГТОН. — У багатьох містах спека досі гнула у вівторок рекордною висотою. Мільони людей покинули міста й поспішили на морські береги й на стави, де було немало випадків з необережним купанням. Було багато випадків соняшного удару. В Нью Йорку померли 3 особи від соняшного удару, а 4 інші втопилися.

ВИБУХ НА РИБАЦЬКІМ ЧОВНІ НА МОРЮ.

БРЕЛ (Нью Джерзі). — Сім осіб з цієї місцевості вибралися через спеку на море ловити риби. Коли їх човен „Фламінго“, що має 38 стіп довжини, був 5 миль від берега, на ньому вибух збірник газу і човен занявся. Капітан пробував без успіху погасити вогонь. Полум'я човна побачив капітан рибацького човна „Гулд“, поспішив йому на рятунку і переравав усіх людей до свого човна.

ШІКАГО ВИТАС ЛЕТУНІВ.

Шікаго дало Говардові Гюзові і його чотирьом товаришам, що з ним облетіли світ у рекордний час, вчисте прив'язтя, не гірше від того, яке звичайно дає таким подвизникам Нью Йорк. Летунів видно на авті з числом 2.

ПІДСТУП ПАЧКАРІВ ОПІО НЕ ВДАВСЯ.

Поліція в Марсей викрила в одному з митних складів цю скриньку опію, яку надано як посилок вудженні. Поліція арештувала одного купця з Марсей, який з доручення свого клієнта мав вислати скриньку до Марока. Арештований заявив, що не знав, що було в скринях. Поліція ствердила, що арештований був у частку у страйчанні в одній з кабаретів на Монмартр підчас поруху двох ватаг пачкарів наркотиків і паризьких генгстерів.

І В ЦИГАНІВ Є ЖИДИ.

Підчас процесу проти циганів, а це Пержі Кольоніпер, Марії Кімсь і Степана Біляги, за крадіж, у суді в Дрогобичі зізнався як свідок 19-літній циган Берль Сальмен, мейсеєвого віроповідання. Ще як свідок циганин попав Сальмен між циганів і від того часу перебуває з ними. Притім зовсім став до них полюбним, хоч знає, що він жид.

ВИСТРІЛЯЛИ ВСІХ ПСІВ У МАНАЄВІ.

Скажений пес покусав свого власника І. Дика та його доньку в Манаєві, пов. Зборів, кільканацять псів, коня і корову. Наслідок був такий, що покусаний кінь теж сказився. Коня вбили з доручення ветеринарного лікаря. Вистріляли решту усіх псів у Манаєві. Покусаного господаря та його доньку заопікувалися лікарі. В сусідній громаді Гарбузів скажений пес покусав господаря Івана Кривчука, яким теж заопікувалися лікарі.

ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ.

За образу польської армії отримав суд у Віднощі за судив німку Марію Кравце з Осєка на 8 місяців в'язниці без завішення виконання кари.

ПРИРИСТ ЯПОНЦІВ.

Населення Японії збільшилося впродовж 1937-го року на 972,510 осіб. Статистичний уряд у Токіо нотує в згаданому часі 2,180,589 народних і 1,208,079 випадків смерті.

НА НАШІЙ, НЕСВОЇЙ ЗЕМЛІ.

Солотвинські копальні не чужий острів на нашій землі, який до сьогодні не носить ніяких ознак того факту, що знаходиться на Закарпатті. Хоч там здобувають одні з найцінніших наших природних скарбів, сіль, яку що-дня вагонами вивозять у далекий краї, в солотвинських копальнях не знайдете ні однієї української надписи. Всюди надписи чеські, мадярські, навіть румунські. В копальнях працюють чехи, мадяри й румуни, а з українців може знайдете двох-трьох робітників. На дирекції копалень, у копальнях, в купелі, на громадянській школі, на склепах, гостиницях самі чужі надписи. Людям не хочеться вірити, що знаходиться на автономній території Підкарпатської Русі.

Це ігнорування наших прав і нашого першества в солотвинських копальнях болючо вражає кожного переїжджаючого українця. Це до глибини серця разить наших туристів, які з огірченням покидають цей штучний, чужий острів. („Нова Свобода“).

НЕДОСТУПНИЙ ВЕРХ ГІМАЛАЙВ.

Прогуляк англійців, що хотіли здобути найвищий верх Гімалаїв, „Еверест, мусія спустити від своїх півнів з приводу некорисних атмосферичних умовин. Цього року прогуляк вже не буде ратися мабуть на верх недоступної гори.

ДЕВ'ЯНАЦЯТИЙ РАЗ ПІДДАЄТЬСЯ ОПЕРАЦІЇ.

Відомий паризький лікар електрорадіолог паризьких шпиталів, Туршн, мусів оперативні 19-ти рази операції тому, що недуга далі поширюється. Лікар Туршн важко занедужав від ради. Лікареві відтяли вже долоні і рамена.

СКЛАДИ МУНІЦЬ ВИБУХЛИ ВНАСЛІДОК СПЕКИ.

В форті Афумарці коло Букарешту наступив вибух, спричинений спекою, що триває вже 10 днів. Три склади муніципії знищені. Число жертв неустійнене.

БАНДИТИЗМ ПІД КОЛОМІЄЮ.

В кількох селах Коломийщини загніздився бандитизм, зокрема опанував такі села: Ключів Великий, Мишин, Вербіж Великий, Сопів, Кіданч, Дятківці і Раківчик. Бандитизм в останніх чотирьох селах так розрісся, що люди ввечері не виходять з хати, між собою розмовляють з острахом, бандирських подвизів голосно не обговорюють або взагалі про них не говорять. В останніх двох тижнях бандіти обікрали кооперативу в Кіданчі, сильно побили і зранили касієра кооперативу в Дятківцях, обікрали сторожа кооперативу в Кіданчі, який, ноючи в кооперативі, лишив господарство на жінок і діти, вкінці обікрали кооперативу в Сопові. Неймовірно, але правдиве. Інтервенція в поліції залишається без успіху. Крім того поліція приходить на місце злочину дуже пізно. Нарід шепоче і не може собі пояснити, як довго будуть тривати ці нечувані ненормальні відносини. Дивується тимбільше, що бандирські напади відбуваються під самою Коломиею.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД ПІД ГОРОДЕНКОЮ.

4 км. від Городенки невідомі бандіти напали на купців Янкера, Бухгальтера і Нахтігала та забрали їм 400 зл. Крім того бандіти перетяли посторонки від воза, щоб унеможливити погоню.

ГРАД У ЧОРТКІВЩИНІ.

Над громадою Скородинці, пов. Чортків, лютував буревій з градом, що знищив збіжжя на просторі 300 моргів. Збіжжя сягає понад 25,000 золотих.

НА ОЧАХ ПУБЛИКИ КРОКОДИЛЬ ЗІВ ХЛОПЦЯ.

Під селом Шалал у горішній Єгипті крокодил схопив хлопця, який купався з іншими дітьми, і зів його на очах мешканців села та поліції, що стріляла до нього з крісів майже дві години. Однак крокодил преспокійно плив по воді і шойно по двох годинах пірнув під воду.

СОВЕТСЬКО-ЯПОНСЬКІ БОЇ ПРОДОВЖАЮТЬСЯ

ТОКІО. — Комунікат японської армії подав до відомо, що советські війська в числі шістьох дивізій пішли наступом на японські позиції й у висліді між японськими і советськими військами виявилася сильна боротьба, в якій советські війська зазнали великої поразки. Вечером того самого дня советські війська знов пішли в наступ, але японці знов їх відкинули з великими втратами. Крім жертв у людях советські війська втратили 30 повзів.

МОСКВА. — Комунікат советського уряду признає, що на Далекому Сході, на пограниччі Советів і японської провінції Корея, ведуться завзяті бої. Вину за те приписує Москва Японії, кажучи, що остання її спровокувала. Комунікат твердить, що в тих боях японці зазнали великих утрат в людях і воєнному матеріалі. Советський уряд видав пересторогу, що ті бої можуть розвинути в справжній конфлікт.

НАСТРОЇ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецькі круги стараються вплинути на Японію, щоб вона ще не розпочинала боротьби з Советами, а то, тому, що Німеччина серед нинішніх обставин не всилі Японії допомогти. Німеччина є розділена від Советів іншими державами, які не перепустять німецьких військ. Щоб дістатися до Советів, Німеччина мусілаб наперед розбити ті держави, а це викликалоб світову війну, до якої Німеччина ще не готова. Її армія ще не є як слід озброєна, а також її границі, головне з боку Франції, ще не є як слід укріплені. Тому вона, хоч симпатизує з Японією, тепер їй на поміч не піде.

З ЕСПАНСЬКИХ БОЇВ.

ГЕНДАС. — На еспанських фронтах дали ведуться завзяті бої. Офензива червоних уже цілковито припинена. Коло 50,000 червоних військ, які в наступі на націоналістів перейшли ріку Ебро, знайшлися тепер у дуже небезпечному положенні. Вони є оточені з трьох сторін націоналістичними військами і їм грозить цілковите знищення. Переходячи ріку по понтонах, вони не могли взяти з собою тяжких гармат, ні повзів, а також відповідних засобів амуніції.

ЗАГАДКОВІ ЗНИКНЕННЯ УКРАЇНЦІВ.

ЛЬВІВ. — Українська львівська преса обговорює загадкові випадки зникнення свідомих українців. Минулого року і на весну цього року пропали в таємничий спосіб у Бережанщині такі свідомі українці: Микола Пришляк, Роман Кадайський та його жінка, з Гиневич. Тепер така сама доля стрінула 19-літню дівчину Ярославу Шпирку з Комарівки, повіт Бережани, яка пропала вночі з 20 на 21 липня ц. р. З оповідання її матері виходить, що п'ять тижнів тому підкинуто їй картку з погрозами, щоб вона перестала займатися працею в читальні, бо жде її смерть. Тому треба здогадуватися, що дівчина впала жертвою тих, яким не подобалася праця в читальні та в інших українських установах. Ярославу Шпирку забрали з замкненої стодоли підчас великого дощу так, що шойно до другого дня знайдено її спідничку і білля. Напасники дісталися виломаними дверцятами від стриху, а вийшли голловними дверми, відсунувши засув.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ ПОСЛА БАРАНА.

ВАРШАВА. — Посол Баран вніс у польському союмі інтерпеляцію в справі нищення і палення українських православних церков на Холмщині, Поліссі і Підляшші. В тій інтерпеляції посол Баран вичислив поіменно 107 українських сіл, у яких влада розвалила православні церкви. В деяких випадках невідомі справники підпалювали церкви, але польська поліція цілком нічого не робила, щоб викрити справників, даючи тим до зрозуміння, що підпал був виконаний за її згодою. Це татарське нищення українських церков відбувалося впродовж двох місяців. Воно продовжується далі.

ЧИСТКА ЗАКРИВАЛЕНИМИ РУКАМИ.

МОСКВА. — „Правда“ доносить, що в уральській фабриці будови машин, „Уралмас“, перевели советські власті основну „чистку“ й усунули 250 службовиків як „ворогів народу“. На їх місце поставили „стаханівців“. Та хоч чистку перевели, то фабрика далі випускає дуже лихі машини, так, що вони до вжитку цілком не придатні. „Правда“ твердить, що винуваті за те німці-фахівці, які завідували цією фабрикою.

ФРАНЦУЗЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ДОГОВІР.

БЕРЛІН. — Німеччина підписала з Францією економічний договір, на основі якого Німеччина зобов'язалася звернути австрійські довги на той сам спосіб, як згодилася їх повернути Англії. Інші точки договору передбачають також винну продуктів.

"VOBODA" (LIBERTY) FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Тел. "Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016. 4-0897.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"МОЦАРСТВОВІСТЬ ПОЛЬЩІ"

Польщі потрібно тверезих і відважних людей, котрі на її адресу висказалиб час до часу слова остороги. Бо Польща занадто закохана в собі, занадто вірить у свої сили.

Вірити у свої сили — це не лиха річ. Але треба мати у цьому міру. Бо коли людина з надмірної віри візьметься за чин, який рішучо понад її сили, то вона скінчить невдачею, або й катастрофою. А до такої катастрофи прямує Польща, стараючися силою винародовити одну третину своїх громадян, серед яких є поперх сім мільйонів українців.

Польська інтелігентна верства знає про ті випадки. А проте не вміє з них витягнути належних висновків. У відношенні до себе вона думає категоріями дівчаків, які думають, що смерть забере когось чужого, але ніколи їх самих, чи когось із їх найближчої родини. "Ми це інше", думає польська провідна верства і далі гнобить свої національні меншини, дали годі свою суспільність мріями про "моцарство".

Обговорюючи ці "моцарствові" апетити Польщі, ньюйоркський "Нови Свят" з 28 липня ч. р. приносить редакційну статтю, в якій винятково говорить дуже тверезо: "Говорім про моцарство Польщу часто", пишеться там. "Але говорім теж про підтягання Польщі вгору. Говорім про згоду, яка буде, і незгоду, яка руйнує. Говорім "свій до свого". Говорім про такі речі часто, але поважно і щиро".

І в тому випадку згадана редакційна стаття говорить "поважно і щиро"; та на основі польського статистичного річника наводить, якою назаднячкою і відсталістю в порівнянні з іншими культурними народами є Польща та які омани є основи її моцарства. Наприклад, на 618,000 будинків у Польщі тільки 12,9% мають каналізацію, 15,8% мають водотяги, 37,0% мають електрику, 7,8% газ. А будинків, які мали б і газ і електрику, є всього 9,9%.

Замість витрачати гроші і зусилля на те, щоб завести ті модерні улпшення, які в іншим культурним суспільстві стали кончею, Польща витрачує гроші на зброєння, армію, поліцію, при помочі якої гнобить інші народи та думає в той спосіб збудувати "моцарство". На вислід цієї політики, здається, Польщі не прийдеться довго ждати...

ГОДИНИ ПРАЦІ

Кілька днів тому американська секретарка праці, пані Перкінс, вернулася з Європи і сказала, що на робітничій конференції в Женеві представники всіх держав ухвалили одне дуже важне рішення: прямувати до запровадження 40-годинного тижня праці. А ми знаємо, що також в Америці пару місяців тому перейшов у федеральнім конгресі закон про довготу праці і найнижчу плату.

Нині цілий світ журиться тим. Бо справді це одне з найважніших питань, і воно матиме великий вплив не тільки на економічне життя краю, але й на моральне.

Всі ті особи, що є нині в силі віку, добре памятають, як учили їх у житті виконувати все з найбільшим поспіхом. Правда, вимагали від них не лиш проспіху, а й доброї якості праці, але про поспіх такі ніколи не забували. А американський поспіх то таки вже набрав смішних форм: "Горі оп, горі оп", "спіши, спіши", — отсе клич і закон американського життя. І щоб у поспіху виконати роботу, американці придумали ріжні системи, придумували машини.

"Час, то гроші" кричали горячково всі і напружено думали над тим, щоб винайти якусь нову штуку, що заощаджувалаб час. І заощадили. Так заощадили, що нині 12 мільйонів людей круяться і не мають що в руки взяти. А держава мусить їх удержувати. Але держава мусить сама звідкись ті гроші взяти. І вона бере: в тих людей, що працюють, у формі податків. Вислід того поспіху такий, що нині ще далі три четвертини громадян тяжко працюють, а одна четвертина нічого не робить, бо для неї роботи не стає.

Маючи це на увазі, аж просить питання: чому не поділити працю між усіх і замість того, щоб одні працювали по 8 годин денно, а інші цілком ні, щоб перші і другі працювали по сім, а навіть по шість годин на день? Зрозуміло, що, вкорочуючи робочий час, компанії і працевластці не повинні вкорочувати плати. Плата повинна бути та сама. Бо коли вкоротять плату, то тим добра вони людям не зроблять, а тільки мільони робітників заженуть у нужду.

Коліж бо працевластці не хочуть вкорочувати годин праці, задержуючи ту саму плату. Вони кажуть, що через те коштів виробу їх продуктів також підскачуть. Та з другого боку, якби всі робітники пішли назад до праці, якби не було безробіття, то уряд не мусив би накладати на фабрики такі високі податки. Ті, що нині працюють, всеодно мусять удержувати тих, що не працюють. Уряд стає з тих людей, що працюють, ріжного роду податки: безпосередні, а далі посередні, як податки від газоліни, тютюну, купна ріжних річей і т. п. Ті податки остаточно мусять відбитися з одного боку на ціні даного продукту, а з другого боку на рівні життя кожного працюючого.

Працевластці заповняли, що вони вкоротилиб години праці, а навіть заплатилиб рівночасно за повний час, якби те зробили всі фабрики нараз. Але коли одна фабрика не зробить, а решта ні, то перша збанкрутує. Бо виробі продуктів першої подорожжя, а інших останеться той самий. Перша мусить дорожче продавати, інші ні. Зрозуміло, що люди перестануть купувати продукти першої, а будуть купувати дешевші.

Вони говорили, що якби так уряд змусив усі фабрики вкоротити години праці, а та-

кож задержати старі плати, то бубоб добре.

Уряд пішов їм назустріч, але натрапив на ще одну перешкоду: в східних промислових стеях робітничі плати далеко вища, ніж у полуднево-західних. Ріжниця така велика, що, наприклад той сам стюляр, що заробляє в Нью-Йорку \$5, у тих стеях заробляв би долара, або півтора. Та, заробляючи мало, робітники на полудневім заході фактично не гірше живуть від тутешніх робітників, а то тому, що там усе дешевше.

Але в продукції ріжниця плат таки робить велику ріжницю. Таку велику, що багатор фабрич, які не могли собі дати ради тут, переносяться на полудневім заході і там виробляють свої продукти, а потім морем, або залізницею спроваджують їх сюди. Це їм виплачується.

Через те та справа така замотана, а ухвалені недавно закон про години праці і найнижчу заплату такий гнучкий, що його будуть впроваджувати ступнево. Через те і президент Рузвельт, коли був на полудневім заході, радив місцевим людям не приманювати до себе промислу з півночі дешевими заробітними платами, тільки ступнево підносити плати і зрівнювати їх з північними. Бо, приманюючи північний промисл дешевими платами, полуднево-західні стейти не піднесуть свого добробуту, ні свого рівня життя. Вони можуть тільки обнижити північний. А це не повинно бути ціллю ні одного американського стейту.

Через те та справа така замотана, а ухвалені недавно закон про години праці і найнижчу заплату такий гнучкий, що його будуть впроваджувати ступнево. Через те і президент Рузвельт, коли був на полудневім заході, радив місцевим людям не приманювати до себе промислу з півночі дешевими заробітними платами, тільки ступнево підносити плати і зрівнювати їх з північними. Бо, приманюючи північний промисл дешевими платами, полуднево-західні стейти не піднесуть свого добробуту, ні свого рівня життя. Вони можуть тільки обнижити північний. А це не повинно бути ціллю ні одного американського стейту.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ГОЛОС ПРО УКРАЇНСЬКУ ГРАФІКУ

Щоденник "Il Regime Fascista" ("Фашистський режим") помістив у числі з 19. липня цікаву статтю д-ра Джачінта Тревізона про виставу української графіки.

Описавши оточення, в якому відбулася вистава української графіки, що складалася з 374 праць 41 артистів, Тревізонно пише:

"Ця вистава, що на віддалі кількох днів приходить на зміну іншій виставі, виставі мап України, виявляє життєвість українського руху, який, спираючись на національних традиціях, перше антимосков-

ня, ні переслідування царату й большевизму, це невдоволено виявляє. На берегах Чорного моря Україна представляє націю середземноморської цивілізації, уніятської чи православної релігії, з традиціями, що навязуються до латинства — за посередництвом давнеримських колоній над Чорним морем, де Овідій прожив стільки років на вигнанні і де рештки імперії віднаходяться в будівлях, у монетах, у ріжних речах і зброї, що знаходяться при розкопках. Не залишилися без сліду й політичний та економічний вплив римської імперії Сходу (Царгород), що поширював тут церковну організацію, ані комерційні впливи Флоренції та морських республік Генуї і Венеції.

"Як наслідок і твір усіх цих традицій впродовж століть зробили Україну антитатарською, антимосковською й антитимосковською, виникло народне мистецтво, образове й особливо будівельне, що його найкращі зразки й форми ми могли подивляти в альбомі Папської Семінарії св. Йосафата, виставленому в помешканні вистави, а також у чисельних рисунках деревляних церков у стилі українського барока, що їх виставляли тут такі артисти як Аністимів, Кульчицька, Лівський, Лупшинський, Тищенко й інші.

"Перше, ніж говорити широко про виставу і твори, на ній виставлені, треба підкреслити, що, не вважаючи на цілком особливі політичні умовини, в яких знаходиться Україна, її мистецтво зазначається цілком оригінальним характером. "Розвиток графічного мистецтва, як і в Італії, був завжди тісно зв'язаний з розвитком мистецтва книги, що, в порівнянні з московщиною, дійшов в Україні значних розмірів. Тут у першу чергу приходиться відмітити вплив Царгороду, бо звідти поширились у великому князівстві Київському релігійне, письменство і культура; але пізніше і понад тим византийськими впливами панують впливи барока, що зв'язується з найчистішими традиціями українського мистецтва, безпосередньо доньки мистецтва італійського".

Спиняючись потім над роллю Венеції й Генуї й перелічуючи їх значення в історії українського мистецтва, Тревізонно згадує про "чудові палати, як Козелецька палата Чернигова італійського архітекта Растреллі", про "церкву Мазени в Києві" і про "палату в Батурині".

"Вплив італійського барока в Україні, значає він далі, були значніші, але й італійські артисти, навіть такі, як Растреллі, в свою чергу підпадали під впливи місцевого українського народного мистецтва, що знаходило в такий спосіб нові й оригінальні форми. Породжене злиттям цих двох впливів, Візантії й італійського барока, українське мистецтво відбуває й у своїх модерних формах їх заложення й техніку.

"Ці риси виявляються дуже ясно в творах М. Кричевського, але особливо виразно й певно вони проступають у творах Юрія Нарбута, що надав нові сили графічному мистецтву, зв'язавши його безпосередньо з так званим козацьким бароком, що знаходив своє надхнення в італійському мистецтві. Його учні, Лівський і Ковжун (Ковжун не був учнем Нарбута. — Е. О.), продовжують традиції свого вчителя.

"Українцям дуже властивий змісл колективізму: він виявляється особливо в економічних і суспільних установах, зокрема у формах кооперації, що осягнула незвичайні наслідки спеціально в Галичині. І в творах Падалки ми бачимо, як сила героїчної й містичної концепції єднається з міцною будовою й енергією ліній. Особливо ми подивлялись одну його ксьиблографію, де протиснена наперед шабля провідника, контрастуючи з тісною лавою підвищених рушниць козаків у другому плані, надає пориву й сили цілій композиції.

"Ми зауважили також деякі рисунки Геркен-Русової, особливо нариси діє свята "Чорне море — наше море", де першу роллю відіграє мід "Гарібальді в Україні", із своїм "Визломом Гарібальді з українських берегів". В маленькому порті в Україні, в Таганрозі, в 1833 році Гарібальді зустрівся з генуєцем Куею ді Онея, який оповів йому про славу минувшину Італії і про певну будучність. Саме на берегах Чорного моря народилася в Гарібальді велика ідея, що примусила його увійти в зв'язок із Маццінієм і взяти активну участь у здобутті італійської незалежності. Нарис Геркен-Русової представляє момент містичного зосередження героя. І в цій символічній сцені відбивається незломна фатальна воля українського народу, що намагається зв'язатися із середземноморським християнським, латинським заходом, у модерному чеканні (ми сказалиб: у шоденній боротьбі! — Е. О.) свого визволення. Відбивається незнищима сила, що, виявляючись у понадлюдському віщуватні мистецтва, засвідчує про цілком певне завтра".

Д-р Тревізонно — не критик мистецтва і "Фашистський режим" — не мистецький, а політичний щоденник, і тому у вище наведеній статті не згадано багатьох артистів, що про них не міг би не згадати спеціаліст від мистів. Але для нас у даному випадку тим більше цікаво пізнати ті думки, що в італійському політиковій зроджує вистава нашого мистецтва.

Евген Онацький, Рим.

ЗА УКРАЇНУ (ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах). Частина друга

Коли відділи зближались на простір до півтораста кровів, тернівчани побачили готові до стрілу колоти і максими, що визирали з передніх тачанок східної групи. Валка з полоненими селянами пристанула, наче не довіряючи. Він неї видивився верхів'єць. Однак не відізвив далеко від своїх, а ще здалека гогосно крикнув по московським: — Яка це частина? Тачанки без збентеження підїздили ближче. Ясно вже можна було розрізнювати вусати і безвусі обличчя. На передній тачанці їхали три молодки у киреях, мабути команданти. Могла ці бути частина пішого червоного козацтва, зорганізованого червоною владою, та могли бути і повстанці. По убранны не розібрали. — А ви з якої частини? — запитали вершника з передньої тачанки. — Особого відділу 43 радянської стрілкової дивізії — відповів він. — А ви хто? — В той час передня тачанка підїхала до вершника не далі як десять кроків. — Ось хто ми! — виходив

ніякого виходу не бачили. Біг затягувся. Полонені і погоничі хильцем, або й повзучи, вибиралися з терену бою в безпечніше місце, щоб не потрапити під кулі, як не ворожі, то своїх невідомих визволювачів. Повстанці захопили вже всю валку, але й оточені з усіх сторін червоні ще відстрілювалися. Кілька червоних добили до лісу. Звідти вискочили тернівчани... Хвиля — і червоні полягли трупом. Решта відбивалася ще з пів години. Захоплені червоний і повстанські скоростріли заповділяли і їм кінець. За годину все стихло. Вороб був знищений до одного; але перепало немало і повстанців: п'ять убитих і поперх півтора десятка поранених свідчили про стійкість і високу бойову вартість знищеної ворожої частини. Стали приводити в порядок валку. Кілька возів були перевернені з полонаними в зам'їшанні частинами. По дорозі валилися мішки з одежою, зб'їжжям та іншим селянським добром. Четверо коней показали; одного так, що стрілом у голову довелось скорострілювати його мучки. Селяни посходилися на дорогу. Дякували своїм визволювачам, та не знали, хто вони і звідкіль, як взилися тут. Повстанці відпекувалися від розпитув. — Хіба не бачите хто?.. Адже одною мовою говоримо... України... — Та одною... Аж хто ви? Хто у вас начальником? Може Петлюра? — А, — зневажливо махав рукою розпитуваний повстанець. — Напетлюра уже до-

нове отамани? — питав дід зворушено. — За Україну молись. За народ! — була відповідь. — А ми ті, що підняли зброю за волю і право нашого краю. Нас тисячі!... — Пане отамане! Скажіть нам своє ім'я! Щоб і діти знали, хто спас їх батьків від певної смерті — просили полонені. — Моє ім'я? Я маю їх кілька... Тепер і свої і вороги звуть мене Чорним — відповів русявий молодик. — Отаман Чорний?! — понісся шепіт між селянами. Отаман тимчасом звернувся до свого товариша: — Пішлить по хлопців, пане сотнику, нехай розглянуть ліс. Названий сотником старшина пішов виконувати розпорядження. Та вже нікого не треба було нікуди посилати. З лісу виспали тернівчани. Почали, жваво розмовляючи, показувати руками на дорогу. Підійти ближче певно не рїшались. З дороги замахали їм шапками, прикликували до себе. Тернівчани підійшли нешвидко. До них підїшов Чорний: — Дякую вам, хлопці, за поміч! — заговорив він лагідно. Колиб вас не було в лісі, то ворог висмикнувсяб нам з рук. Ви заощадили нам багато праці, а може й страт... Хлопці порозуміли, що з ними говорить отаман. — Та ми, пане отамане, самі хотіли їх зліквідувати, але несподівано ви попередили нас. — Звідкіль ви хлопці? —

питав отаман, приглядаючись. — Ваші обличчя мені знайомі... — З цього села! — відповідали всмілішки. — З Тернівки?!... І не пізнаєте мене? — усміхаючись, питає отаман далі. — Невже три роки так змінили мене до непізнання? Тернівчани стали придивлятися уважніше... Стискали плечами, переглядалися, та пізнали не могли. — То не пізнаєте? — сумно усміхався отаман. — Я також з Тернівки. — Господи! — похопився один. — Так це Василь! Василь Омеляненко! Глітно стало коло отамана. Тернівчани наперсїв посунули до нього, стискали руки, дивилися, наче на героя з байки. Поки заспокоївся, проминуло добрих чверть години. — Ну, а мене, хлопці, також пізнаєте? — звернувся до хлопців сотник, коли вже трохи заспокоївся. — Бачили десь... — відповідали ті. — Але де, не пригадаємо. — Як був командантом вашого села, коли до вас прийшли денкінци... Дійсно, це був колишній денкінський сотник, тепер заступник отамана Чорного. (Дальше буде)

Ще страшніше. — Це мусить бути страшне для актора грати з місяці одну й ту саму роллю? — Але ще страшніше бути жонатим і 3 роки не відігравати жадної ролі!

Advertisement for "За Україну" (For Ukraine) by Vira Babenko, published in Liberty magazine. The ad includes the title, author's name, and a description of the work as a story from the revolution and insurrectionary war in Great Ukraine. It also mentions it is the second part of a two-part work.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЖІНКА ПЕРША.

Данська 19-літня дівчина Джені Камерсгард зайшла переминутої середи в Балтійське море коло Гедсера й переплила до Німеччини коло міста Нінгагена. Була вона у воді 40 годин і 9 минут і за той час переплила коло 37 миль. Доконали свого подвигу, пливачка сказала при виході з моря, що вона не чує умучення.

Такі захоплені були даними пливачками подвигом, що приїзд голяндської княгини до міста Гедсера мусів уступити новинці про пливачку.

І нема чому дивуватися. Тут панна Камерсгард доконала не річ, яку вже доконували чоловіки, але вона була взагалі першою людиною, що на таке важилася. Вчилися звичайно жінки від чоловіків; тепер жінка зробила таке, що чоловіки могли би вчитися від жінки.

ЖІНКИ РІВНІ?

З того, що данська пливачка переплила за дві майже доби море, можуть деякі жінки зробити висновок, що жінки під кожним майже оглядом можуть дорівняти чоловікам.

Та чи оправданий був би такий висновок? Що саме доказує подвиг панни Камерсгард?

Чи не було би розумніше сказати скромно, що жінки при відповідному вихованні й нагодах могли би надіятися рівнятися з чоловіками?

ЧИ ЖІНКА ДОРІВНЮЄ ЧОЛОВІКОВІ В ОРГАНІЗАЦІЇ?

Приходить мені це питання на думку тепер, коли в Рідному Краю польська влада розв'язує жіночу організацію.

Коли в Рідному Краю жінки не можуть розвивати своєї організації через насильну політику чужих окупантів, то чи не можуть українські жінки дорівняти чоловікам в організації в Америці, де уряд не ставить жіночим організаціям просто ніяких спеціальних перешкод?

Та чи так воно є?

ЧОМУ НЕ ДОРІВНЮЮТЬ?

Здається, що навіть серед жінок не знайдуться такі, що на це відповідають потвержучо. А коли так, то чому так воно є?

Розмовляючи з жінками про жіночі організації, я довідався про річі, які кидають трохи світла на це питання: чи можуть жінки дорівнювати чоловікам в організованості?

В одному жіночому товаристві одна жінка, як її просили приступити до товариства, сказала: „Я приступлю до товариства, але лише тоді, як ви мене зробите касієркою, бо я до нікого не маю довіри!“ Таке сказати міг би може й чоловік, але в товаристві певно не знайшли чоловіків, які хотіли би вибрати його касієром тому, тому, що він до нікого не має довіри, лише до себе самого. Такого чоловіка чоловіки вважали б за розвезену дитину й його до організації не тягнули б (хіба з організації).

У жінок сталося інакше: ця жінка, що не вважала нікого достовірною особою в грошевих справах, стала касієркою.

УСТУПЧИВІСТЬ, ЧИ ЩОСЬ ІНШЕ?

Здавалось б може, що жінки тут проявили зовсім розумну уступчивість. Здавалось б, що завдяки цій уступці вони зискали тут членку, а в інших подібних випадку іншу. Здавалось б, що така уступчивість поспособляє розвиткові товариства.

Та життя показує інакше. За панєю касієркою пішли інші жінки: як вільно одній жінці ставити умову товариству, що або ви мене виберіть касієркою, а ні то я до товариства не приступаю, то чому не вільно іншим жінкам ставити собі свої умови?

Наприклад, коли в товаристві поставлено внесок дати якусь суму на українську участь у світовій виставі й справа перейшла більшістю голосів, чотири жінки з меншости заявили, що як гроші будуть дані, то вони виступлять з організації. Звісно, як уступчивість добра, то чому не уступити тут? Чому не вволити волю 4 жінок? Однак тут показується, що інші жінки, себто ті, що стоять за більшість, заявляють, що як їх ухвала не буде виконана, то вони не мають чого оставитися в організації.

Отже організація вже стоїть перед загрозою утратити 4, а може навіть більшости своїх членок. Ясно, що ця так

звана жіноча уступчивість організації на здоров'я не виходить.

ПО ПЛОДАХ ДЕРЕВО.

Я виразно говорю про „жіночу“ уступчивість, бо, як мені здається, чоловіки на таке не пішли б.

Звісно, і в чоловічих організаціях буває таке, що один ставить один внесок, а інші інші, та що остаточно один внесок переходить, а інші надають. Буває в чоловічих організаціях навіть таке, що не вдоволені з рішення більшости члени з меншости виступляють з товариства. Однак я ще не чув, щоб члени чоловічої організації, котрих внесок перепа, домагалися невиконання ухвали більшости й грозили наперед виступленням з організації на випадок виконання.

Не домагалися б чоловіки такого першого тому, бо вони знають або відчувають, що як нині не виконається немілої ім ухвали більшости, то завтра не виконається ухвали більшости, ім милої. Чоловіки мають і більше почуття організації й справедливості, чи того політичного розуму, що дозволяє їм догадатися наслідків такого поведіння.

ЗА ЧИМ ПРИМІРОМ.

Якщо такі випадки в чоловічих організаціях навіть трапляються, то вони певно трапляються так рідко, що їх можна вважати хіба рідким винятком. Такого приміру жінкам чоловічі організації певно не дають.

Звідкиж беруться такі звички в жінок?

Коли хто хоче дізнатися, звідки беруться ці шкідливі організаційні звички жінок, хай приглянеться до забави дітей. Хай, наприклад, подивиться, як діти організують забаву (одиноку майже справу, яку діти можуть організувати), наприклад, як діти вирішують питання: чого бавитися? Хто з нас не бачив дитини, що, як лише це питання піднесено, зараз горлає: „Або бавтеся всі того, що я хочу, або я до забави не йду!“?

Чи не є ця дитина зразком тієї жінки, що казала жіночій організації: „Або виберіть мене касієркою, або я до вас у товариство не йду!“?

І хто в нас не бачив дитини, що, програвши підчас гри, свариться за правила гри, домагається тоді зміни цих правил так, щоб її програ не рахувати? Чи не є ця дитина зразком тієї жінки, що, приступивши до товариства, при знала тим самим правило, що в товаристві більшість рішає, але, програвши в якійсь справі, домагається, щоби правило „гри“ змінити так, щоб рішала не більшість, але меншість?

ДЕ СОРОМ?

Як я кажу, що цього роду звички поведінки ці жінки беруть від дітей, то я цим не думаю жінок ображати.

Кожна дозріла людина колись була дитиною й колись поводилася в такий спосіб, званий дитячим способом. По довгим досвіді людина пізнає, що такі способи поведінки недобрі, що вони шкідливі для людини й для товариства. І що добро співжиття людей вимагає іншого способу поведіння, що звичайно називається дозрілим способом.

Кожна людина має в собі дещо з тої дитини, себто кожна людина в одній, а інша в другій справі поводитиметься як людина без досвіду, як дитина. Зрештою, як це сором, то де більший сором: чи більший сором робити той, що дитяче поведіння називає дитячим, чи той, що на це гнівається, а по дитячому далі поступає?

ЧИ СОРОМНО ВІД ІНШИХ УЧИТИСЯ?

Однак не соромлячися без потреби за незнання справ, яких жінка ще не мала нагоди навчитися, вона рівночасно пробує їх навчитися. Як чоловіки своїм довгим досвідом переконалися, котрі способи поведіння кращі, то й жінки, які не хочуть остатися на низькому ступні, що не хочуть остатися дітьми, старуються пізнати ці висліди чоловічого досвіду.

Вчитися від чоловіків того, чого жінки не знають, нема ніякого сорому, як не буде ніякого сорому пливачкам навчитися від панни Камерсгард, як плисти бурливим морем дві доби так, щоб вийти на беріг і сказати: „Я умучення не чую!“

ПЕРЕПЛИЛА БАЛТИК.

Джені Камерсгард, туга 19-літня данська пливачка зіркнула, що переплила Балтійське море за 40 годин і 9 минут. Вона плыла з міста Гедсер, у полудневій Данії, до міста Нінгаген у Німеччині. Проплыла нею простором виносить 37 миль. Її вважало першою пливачкою, що доконала цього подвигу. Пливачи в деловій воді майже дві доби, Джені жила в смаженими уграми.

Джені Камерсгард, туга 19-літня данська пливачка зіркнула, що переплила Балтійське море за 40 годин і 9 минут. Вона плыла з міста Гедсер, у полудневій Данії, до міста Нінгаген у Німеччині. Проплыла нею простором виносить 37 миль. Її вважало першою пливачкою, що доконала цього подвигу. Пливачи в деловій воді майже дві доби, Джені жила в смаженими уграми.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ОЗОН ПАРК, Н. Й.
25-літній ювілей товариства „Вільна Україна“, від. 200 У. Н. Союзу.

Наше товариство святкувало 29. травня ювілей 25-ліття свого існування обідом, концертом і балем. В год. 3. поп. при святковому прибранні столах у формі тризуба засіли члени, гості, місцеві урядники і представники головної екекутивної панове Р. Слободян і О. Ревюк. По відспіванні америкаського гімну відкрив свято президент місцевого відділу, В. Костишин, котрий по привітанні гостей попросив усіх стати з місця і хвилиною мовчанкою віддати честь померлим членам. Дальший провід свята він передав В. Ціскови, котрий по прочитанні короткої історії товариства по черзі представляв бесідників і концертні точки. Святкову промову виголосив член екекутивного комітету п. Слободян, котрий сердечно витав усіх присутніх від імені уряду У. Н. С. і радів, що дочекався бути разом з нами, та зараз повідомив нас, що саме в той час лежить битий московською рукою вожд української армії, Евген Коновалець. В дальшій бесіді він згадував про значіння організації У. Н. С., про членство, про Рідний Край та ззивав використовувати свободу, якою нас наділила отся прибрана країна. Бо наш нарід у старім краю не може свобідно промовити слова. Тому нашим обовязком кожною хвилиною на кожнім кроці ставити в його обороні. Бесідник також ззивав членство до організу-

вання якнайбільше членства. Концертну програму збагатили своїми виступами молоді дівчатка Малетичі з Нью Йорку, котрі відспівали пару гарних пісень, та грою на гармонії розвеселювали гостей.

Виступ українських дітей зо школи чимало розсміяв публіку деклямаціями Руданського. Деклямацію англійською мовою Івана Франка, перекладу Семенини, „Бі Реді“, виголосила молода члениця, панна Е. Миськів. Промовляв до молоді англійською мовою молодий член, М. Жатковський. Ансамбль п. Скоробогача відспівав кілька вельми гарних українських пісень, за котрі публіка нагородила його бурною оплесків. Сольо танець — козачок відтанцював професор українських танців Т. Ольшанський, котрий на бажанні публіки мусів повторити той дуже тяжкий запорозький танець.

Згадати належить, що з трьох організаторів цього товариства були присутні Іван Геба і Тимко Кузенко, котрих секретар Цісик представив публіці, і вони одержали від усіх вдячні оплески. Свято закінчено українським гімном „Ще не вмерла Україна“.

На цій святі не забуто також і про збірку на народні цілі: зібрано \$40.65, котрі розділено по половині на Рідну Школу і „Просвіту“ в старім краю. Зложили по \$2: Р. Слободян, О. Ревюк; по \$1: В. Цісик, В. Костишин, Ю. Кузів, П. Господарець, І. Геба, Ларзон, С. Шіпка, С. Миськів, С. Вовк, Д. Кравець, Д. Великанович, Й. Орлян, М. Жатковський, Е. Орлян, М. Швед, Малетич, Г. Восло, М. Костишин, П. Стахів, С. Жатковський, Я. Жатковський, С. Малафій, О. Коцопій, І. Сташків, Т. Кузенко, Г. Ватс, Моррісей, Я. Теслюк, Й. Парашук; дрібною сумою \$7.65. Разом \$40.65. Ці гроші вислано до краю через Обеднання.

В. Цісик.

КОМУНКАТ С. У. А.

Під цю пору як у централі С. У. А. так і по відділах праця трохи притихла, але незбаром скінчиться цей мертвий сезон і треба буде її знов відновити. Тому централі С. У. А. вважає за відповідне видати цей комункат, як пригладку для членства, а вказівки для жіноцтва, яке наміряє вступити в ряди С. У. А.

В Ріднім Краю поляки явно нищать працю і здобутки нашого народу, у Великій Україні большевики вбивають найменший прозяб національного життя, а тут в Америці воєроги ведуть свою роботу потайки. Втискаються в наші ряди і так непомітно, але послідовно з середини нищать нашу працю, розбивають наші ряди.

С. У. А., як організація суто національна, мусить пильно стежити за цим, щоб ряди його були чисті від цього нездо-

рового, шкідливого елемента.

Тому просимо відділи звертати увагу на це, кого приймається в члени. С. У. А. звертається з зазивом до всього українського жіноцтва ставати в його члени, бо праці перед нами багато і потрібно зосередження сил. С. У. А. просить усі громади, де є можливість оснування відділів С. У. А., відноситися в цій справі до осіб відповідальних і до праці організаційної назначених, або до самої централі С. У. А. в Нью Йорку. Ніхто не може оснувати товариств і називати їх відділами С. У. А. без відома централі. Найкраще було б, якщо можливо, запрошувати до даних місцевостей організаторок, які подавалиб усія потрібні інформації. Тому треба звертатися на такі адреси:

Miss S. Abrahamoska, 217-219 E. 6th St., New York, N. Y., організаторка на Нью Йорк.

Mrs. K. Dilly, 111 Clover St., Fremont, Ohio, організаторка на західні стейти.

Або до централі С. У. А.: 217-219 E. 6th St., New York, N. Y.

Радіємо, що велика родина С. У. А. помножується, але рівночасно йдм назустріч потребам організації. Ряди наші збільшуються, жінки інстинктивно починають відчувати потребу організації, звязку між собою і потреби одного визначеного шляху. А де можна цей шлях знайти? Тільки в першій американській українській жіночій організації, а це: в Союзі Українок Америки. Бо тут члени не тільки знаходять інструкції про українську націю й культуру, а де і відділі С. У. А., то там їх організаційна праця впливає на громадянське життя наших людей. Таким шляхом американці і чужинці пізнають потребу познайомитися з українською справою. А це є велика користь для нас. Наші діти по школах і будуча генерація вже мають підготову до дальшої національної праці, бо набудуче українська мова уже не буде мусіти вчити американських професорів, що це таке „Ukraine“. Ми, українці, вже знаємо про українську долю, про слози і кайданки, але праця С. У. А. вимагає, щоб цілий культурний світ знав про 50-мільоновий нарід і його долю. Пікніки і прогульки ніколи нам цього

QUALITY WHISKEY SINCE 1823

не досягнуть! Українські дівчата, що кінчите школи, тут маєте надзвичайну нагоду! Запишіть свої мамі до відділів С. У. А., а й самі вступають з мамою. Коли ні, то скличте 15 дівчат чисто українських родин і пішли до екекутивної of the Ukrainian National Women's League of America по інформацію щодо членства.

Головна управа С. У. А.

Відважний.

Продав циган коня. Питав його циганця:
— А чи не полохливий ваш кінь?

— Що? Мій кінь полохливий? — каже циган, — а кілько разів ночував він сам у стайні і не боявся.

ПОМАГАЙТЕ НИРКАМ негайно! Вживайте злля на скору поміч! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто вставати вночі, маєте біль у боках, синьо під очима, запороти й болі голови, як вам запухають губи або чуєте ледку болі в сечових проходах, знайдете скору полєкшу, вживаючи Dufra Compound, Зільної Гербати ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть пакечку ще нині 75 цт. Почтова оплата додатково 10 цт. Питайте свого антикара або пішіть: S. Kyo Laboratories, 105 — 3rd Ave., New York City.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.
МОЛОДЕ СЕСТРИЦТВО СВ. АННІ, ВІД. 343. У. Н. СОЮЗУ,
1 ВІД. СОЮЗУ УКРАЇНОК, Ч. 6, ВЛАШТУЮТЬ
СПІЛЬНИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7. СЕРПНЯ (AUGUST) 1938. РОКУ,
НА НОРТ ГУДМАН. — Вступ 10 центів.
Молоде Сестрицтво Союзу Українок має честь запросити Братства, Товариства й Сестрицтва та весь український загаль до численної участі. До танців буде пригравати першорядна музика п. В. Поповича. Приходить усі.
Вразі непогоди забава в церковній галі. 179

УВАГА! ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ!
ПЕРШІЙ ДЕНЬ У. Н. СОЮЗУ
В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.
ВІДБУДЕТЬСЯ
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1938 РОКУ
В НОВІМ ВЕЛИКИМ ПАВІЛЬОНІ В ПАРКУ А. ФЕДІРКА (WILLICKS GROVE)
NORTH STILES STREET, LINDEN, N. J.
Початок у годині 12. вполудне. Вступ 25 центів.
Цей день відбудеться заходом усіх відділів У. Н. Союзу в Елизабет, Н. Дж., а іменно: Тов. Запорозька Січ, від. 3; Сестрицтво Любов, від. 37; Бр. св. Володимир, від. 65; Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142; і Тов. Запорозька Січ, від. 234.
В програмі Союзного Дня ввійдуть: промови, хорові продукції тов. Боян в Елизабет, Н. Дж., українські танки ново зорганізованого Клубу Танцюристів при У. Н. Домі в Елизабет, Н. Дж., гра в м'яч, змагання в бігу і багато інших несподіванок. — До танців буде пригравати Орхестра Майка з Пасайку, Н. Дж.
Смачні перекуски у власнім заряді. Добрі свіжі напінки вдовольять і найбільше вибагливих.
Всі члени вище згаданих відділів У. Н. Союзу в Елизабет, Н. Дж., мають явитися обовязково. Запрошуємо всіх Союзців з околиці, як також широко повитаємо усіх чесних громадян місцевих та з околиці. 179-80
Комітет.

ЗНАЙДУТЬ ПРАЦЮ.
ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ!
Українські Громадяни Нью Йорку й околиці! Потрібно 500 статистів і статисток до масових сцен у фільмі „Запорожець за Дунаєм“. Першестиво мають танцюристи та їх родичі. Зголошуватися на адресу:
AVRAMENKO FILM CO. LTD.,
112 WEST 48th STREET, NEW YORK CITY.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ З КРАЮ!
ЗАМОВЛЯЙТЕ СЬГОДНІ!

Бабські Забобони, комедія у 4 відслонах (5 муж. 2 жен.)	25 ц.
Берім біду за роги, велика збірка веселих сценок, пісень-куплетів, розмов та одноособових і збірних самоговорок, на веселій вечір	45 ц.
Вигадливий бурсак, комедійка для молоді в 2-ох діях, з часів Хмельниччини (2 жєнщини, 4 мужчин, дівчата, хлопці)	25 ц.
Котачка, пєса на 4 дії, (10 мужчин, 3 жєнщин, гурт)	30 ц.
Ой видно село, драма на 3 дії, з недавнього минулого (6 мужчин, 3 жєнщини, гурт)	35 ц.
Село на сцені, збірка монологів, діялогів, співів і представлень, які надаються для влаштування; ревії, вечерниці, товариські зібрання тощо	30 ц.
Ой три шляхи широкі!, драма з сучасного життя в 4-ох діях, 8 муж., 5. жен.	30 ц.
Садок вишневий коло хати, пєса на одну дію, на підставі молодечого життя Тараса Шевченка. 2 муж., 1 жінка, 6 дітей	25 ц.
Інсценізації вибраних творів Тараса Шевченка з 15 обрзками, укладу сцени та 6 піснями в нотах	40 ц.
Козацький рік, пєса на 3 дії в 5 відслонах, 5 муж., 4. жен.	30 ц.
Київ наш, історична драма на 5 дії з часу боїв українського війська з большевиками, 8 муж., 2 жен.	30 ц.
Інститутка, інсценізація на 6 картин з оповідання Марка Вовчка. 10 жен., 2 муж.	35 ц.
Слава Кобзареві, сценічна картина, присвячена пам'яті Тараса Шевченка, з додатком 7 пісень на Свято Шевченка,	25 ц.

На кредит і на С. О. D. не висилаємо. Замовлення висилайте на адресу:
“SVOBODA”
P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

СОЮЗ УКРАЇНОК РОЗВ'ЯЗАННЯ

В листі від провідниць Союзу Українок у Львові читаємо:

„Ви не маєте поняття, який жах між жіноцвом у цьому краю, як плачуть і розпочинають селянки. Хто боїться куль, той нехай сидить на припічку і не пхається в дерші ряди борців, а ми українське жіноцтво були в перших рядах національного фронту. Але ми не даємо на дусі; ми не з тих, яких лякають дерешки і яких долмають удари. Ми вже виготовили план, як продовжити працю. Безперечно це не буде легко створити нову організацію й згуртувати в ній усе жіноцтво, яке було в Союзі Українок. Треба захищатися в великих труднощах. Буде важко, тим більше, що ми осталися без преси.

„Сердечна подяка українському громадянству в Америці, зокрема Союзові Українок Америки і всім нашим американським Сестрам, за те шире спочуття й сильний відзві, що їх наше горе у Вас викликало. В цих важких часах свідомість, що Ви духом з нами, що хочете нам допомогти, додає нам сил і для нас є великою потіхою.

„Ріжними дорогами дізнались ми про велику протестаційну акцію, про віча, протестаційні телеграми. Спасибі Вам за це. Дякуємо Вам цю дорогою, бо тепер не маємо змоги зробити інакше.

„Нема слів, щоб Вам сказати, чим для нас у теперішнім подоланні є матеріальна допомога. Завіщення діяльності Союзу Українок принесло втрату 8 тисяч злотих.

„Але це ще ніщо в порівнянні з шкодою, яку понесло товариство нерез розв'язання. Тепер цілий маєток Союзу Українок пропав. Деякі наші філії (Станіславів, Коломия, Косів, Яворів, Рогатин) мали реальності й парцели, що представляють маєток найменше 250 тисяч злотих. Крім цього пропала ціла обстановка і бібліотека й готівка, яку забрали в цілому краю при ревізії, а що ми обчислюємо на бодай 25 тисяч злотих. Центральна осталась без одного стола, крила, без одної брошури, без нічого (6 бюрок, 4 шафи, 2 машинки до писання, столи, крила, магазин, повний книжок і газет — усе пропало. Зовсім так, якби прийшов вогонь і забрав те, що чоловік з таким трудом і любов'ю довгі роки будував.

які ввійшли вже в кров і кість українського жіноцтва. Не забудуть нам ідеї, якій ми служили і якій служитимемо далі.

„Слова не скажуть, як треба нам тепер грошевої помічи. В нещасті, яке стрінуло Союз Українок, ми не стидимося просити наших заморських Сестер: Поможіть нам! Коли український жіночий рух у старому краю не має згинуть. Ви мусите нам допомогти. Ми вже розпочали нову акцію, але до цього треба домішки, купити обстанову, приладдя, треба мати бодай одну канцелярську силу, підлати організаторок у край, видавати газети. Не відмовте нам своєї помічи, а ми це віддамо народньою працею, віддамо українському народові.

„При ревізії забрали нам теж усі адресари, отже не маємо іншої дороги перепросити передплатниць „Жінки“ й „Українки“, що не дїстають газет.

„Шире спасибі, і просимо й далше нас не забувати“.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ШКАГО, ІЛІ.

На Рідну Школу в Радехові.

В Шикаго існує комітет, що займається поміччю Рідній Школі в Радехові. Той комітет влаштував пікнік і на нього запросив усіх тих, що походять з радехівського повіту. З розпродажу тикетів прийшло \$9, а з інших річей \$91.85. З того вислано \$100 до управи Рідної Школи в Радехові.

За комітет: Софія Шкраба, Марія Шевчук, Анна Древицька.

Малий Ромцьо питає:

Якими ключами закривають договори?
Чи в демонстраціях беруть участь демоци?
Скільки води є в водевілю?
Від чого померло Мертве море?
Чи море хоруге на морську хоробу?
Якими зубами іржа їсть залізо?
Чім стріем є Стрий?
Чи шаховий король має престолонаслідника?
Чи вбогі духом жебрають?
Хто компонує протестаційні ноти?
Чи есперанто може бути матерньою мовою?
Яким замком замикають книговиди торговельні білянси?
Чи професор, що диктує дітям задачу, є диктатором?

ЗРИПАЧАТУЄ ПОРОЗУМІННЯ.

Підчас недавньої офіційної візити англійської королівської дари в Франції французький президент Лебрен, вітаючи королеву, поцілував її в руку.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЧАР ДЕТЕКТИВНИХ Оповідань?

Є люди, що засмакувавши його, заснути не можуть, не почитавши такого оповідання.

Між любителями детективних оповідань є такі люди, як пок президент Вилсон, пок. преміер Клеменс, бувший преміер Лойд Джордж, президент Френклін Рузвелт. Хоча життя не відмовило цим людям преціважних подій, вони все таки захоплювалися, згл. захоплюються, оповіданнями про те, як злочинць вишукує найхитріших способів, щоб виконати злочин безкарно, а детектив старається власти на слід цієї хитрої штуки.

Захоплення детективними оповіданнями походить звідти, що втікаючому одна дорога, а ганцеві десять.

Накладом „Бібліотеки для всіх“ у Львові вийшла

СЕРІЯ ДЕТЕКТИВНИХ Оповідань

найбільшого автора детективних оповідань, відомого англійського письменника Конана Дойля:

- ч. 1. Душогубство в Абей Грендж. ч. 4. Чоловік з близною. ч. 2. Пестра стаяка. ч. 5. Відлятий палець. ч. 3. Захований клейнод. ч. 6. Шість Наполеона. ч. 7. Танцюючі фігурки.

Кожна книжечка цієї серії становить собою цілість. Кожна книжечка видана в такому вигіднім форматі, що її можете взяти зо собою в кишеню блюзки й читати по дорозі.

Серія з 7 книжечок всього 70 центів! Замовляйте в книгарні „Свобода“.

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Оцінка признає потребу федеральних програмних робіт, а виконання праці вважає сталою користю.

Недавно тому переведена громадянська оцінка федеральних програмних робіт, що її випрацювали виспачні громадяни з усіх шарів населення в яких 8,000 громадах, у 42 стейтах, дає певне признавання за працю для безробітних, за місце уділювання їм займів. З того випливають добрі враження про загальний план і діяльність Адміністрації Поступу Праці.

Одинацять народніх організацій та агентур кооперували у справі виробу оцінки, а саме, щоби переконатись про важність програмних робіт для громад безробітного населення і цілої нації. В кооперативі брали участь такі організації: Американський Союз Плянових Урядовців, Рада Американських Інженірів, Американський Інститут Архітектів, Товариство Американська Громада, Товариство Публичного Добра, Народне Летунське Товариство, Відділ Навчання Дорослих Товариства Народної Освіти, Національне Розривкове Товариство, Федеральне Бюро Публичних Доріг, Конференція Посадників Міст Злучених Держав і Адміністрація Поступу Праці.

Громадяни, котрі здавали звіти для урядових установ, були зорганізовані у стейтові оціночні комітети. Склад тих комітетів свідчить про безпартійний характер дослідів. У склад типічного комітету входять: президент каледжу; бувший голова місцевої будівельної спілки; цивільний інженір; голова стейтового Федерації Жіночих Ключів; стейтовий урядовець Плянового Заряду; архітект; президент міської „Чембер оф Камерс“; голова Повітової Ради; президент Товариства Родичів і Вчителів; член стейтового законодавства; директор Бюро Публичного Добра; член ексекютиви Американського Червоного Хреста і місцевий фермер. Загалом були 360 таких громадян членами стейтових Оціночних Комітетів.

Досліди стейтових комітетів спірались на обширні дослідження від відповідальних льокальних урядовців з 8,000 громад.

Комітети однодушно погодилися з тим, що допомогова праця є більш пожадана від грошевої підтримки, а саме з огляду на корисні наслідки для безробітних відноснобереження здоров'я, моралі та знання фаху, а також на користі, які приходять з програмних праць для самих про-

мад. Не було навіть одного противного голосу на питання такого змісту: „Чи уділювання й услуги, віддавані на користь громадам, були їм потрібні?“

Рапорти всіх комітетів, за винятком трьох, погодилися з тим, що виконувані публичні роботи мають стаю вартість. Ці три комітети у своїх звітах роблять винятки, кажучи, що декотрі з тих робіт мають постійну вартість, а інші тільки хвилеву. Неконструктивні проекти вважаються постійною вартістю, як признають усі рапорти; крім одного. В тім однім стейті, де хліборобське населення становить подавляючу більшість, існує протівна оцінка відносно того роду діяльності.

Більшість погодилися з тим, що якість виконаної праці була добра; що вона поправлялася в міру поширювання програми, однак необхідним є дбайливі нагляд для вдержання високого рівня при виконуваних праці.

Допомогова праця зберігає знання фаху безробітних людей та уможливає їм повернення до приватної індустрії. У більшості округ це поправило фізичний стан громад та всюди розвинуло план для цілої низки дальших праць. Всі донесення погодилися з тим, що майже ніде не подібано, щоби програмові роботи виконувано байдуже, чи як говориться, „на збуток часу“, або тільки щоб не дарувати.

КАЧКА В БУЗЬКОВИМ Гнізді.

В селі Пензлін недалеко Гамбурга трапилось на дніх небувала й дивна подія. А саме один із робітників потрапив дах сільського дому, на якому було гніздо бузька. Тому, що гніздо вадило йому в напрямі даху, робітник підійшов до гнізда і струну його. Можна собі уявити його зчудування, коли побачив, що з гнізда випала жива качка. Тоді робітник заглянув до середини гнізда і знайшов у ньому живі каченята, яким, на щастя, нічого не сталося. Тоді робітник умістив гніздо дбайливо на давньому місці. На вістку про цю дивну подію збіглися мешканці майже цілого села, які пояснювали собі її як добре віщування для цілого села.

Ця подія про качку правдива, хоч недовірчиви читачі подумают собі, що качка на даху була собі звичайною „журналістичною качкою“.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АР. Місцні збори Тов. М. Івана Франка, від 24, відбудуться в суботу, 6. серпня, в годині 6. вечір, на Вест Скул Стр. Притисне всіх членів прийти на збори і напаминьтєся довготочна членів вирішити свої догви. Просимо привести з собою знайомих старших і дітей, щоб вислати їх у членів У. Н. Союзу. — Урад Тов.

ПІРГ АМБОН, Н. ДЖ. Місцні збори мінг Бр. св. св. Василія, від 15, відбудуться в неділю, 7. серпня, в годині 3. пополудні, в галі У. Н. Союзу, 760 State St. Виває 6-11 членів прийти на час, бо в надій організації справи до покінчення буде теж справа голосування в членів згоди Олмфінгтона в Товаристві. — Григорій Давидович, пресвітер Григорій Бабин, кас.; Пилип Чабан, секр.

Пошукую МИКОЛУ ШУМАКА, який здається перебуває в місті Нью-Йорк. Якщо знає, або він сам, прошу повідомити мене на адресу: 173-89 MARY KONNA, 141 Attorney Street, New York City. Збори дякую тому, що подає адресу його адресу. — Марія Конна.

МИХАЛ И. КОСЛОКІ ОБЕЗПЕЧЕННЯ І НЕРУХОМОСТІ (REAL ESTATE) Публічний нотар, ... Моїх операх Корабельні карти ... Європейські справи. 52 JONES STREET, NEWARK, N. J. Tel.: Mitchell 2-9394

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжниць, як далеко позаміюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга ширя і чесьна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами в БРОУК-БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО Новий Український Удирствєкер

заряджує погребами по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща. JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 6th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8188

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(59)

Дик і Івонна маширували попереду своїх брутальних сторожів. Вони вийшли на чисту поляну, перед якою взносилися невеликі гори. В напрямі одного найвищого горбка пустилася валка дикунів. Івонна догадувалася, про що тут іде, і ціла тремтіла. Вона зуміла перехопити від дикунів, що на тім горбку вони осадовляються і значуть будувати свою святиню.

А коли побудують святиню, а може навіть передтим, вони старатимуться умолити свого божка людською жертвою. На ту жертву вони вже як слід приготували Дика. Дикун, який віднайшов це відповідне місце для їх святині, йшов попереду. Показалося, що ті горбки були в каміння і рістня на них чим далі рідшала, а далі показалося цілком голе каміння.

Івонна обернулася і, побачивши рівне поле, промовила: „А що тепер Док буде робити? Він не зможе слідкувати за нами, бо на голій подяні дикуни відразу його запримітять і вб'ють. Він також не зможе через те дати собі помічи. Тебе вб'ють, Дик, уб'ють“. „О, не журись, Івонно“, відповів їй весело Дик. „Док молодець, він знайде спосіб, як нам допомогти“.

А бідачисько Док робив усе, що було в його силі, щоб їм допомогти. Він знав, що їм його смерти не потрібно, тільки потрібно їм помічи. Тому він і себе старався зберігати. Прийшовши до поляни, він пристанув і почав думати, що робити. Якби він пустився вслід за дикунами, то вони відкрилиб його відразу, як це передбачала Івонна. Він рішив хвилеву заждати.